PHILIPPE LÉGER
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. október 5. [1]

1. A munkaközvetítői tevékenységek liberalizációjának keretében a magán munkaközvetítő ügynökségek egyre növekvő szerepet játszanak az Európai Unió tagállamai munkaerőpiacának működésében. [2] Ezt a szerepet nemzetközi szinten is elismerik. [3]

2. Ebben az előzetes döntéshozatalra irányuló eljárásban a kérdést előterjesztő bíróság a közösségi jog különböző rendelkezéseinek a Németországban a foglalkoztatás előmozdításáról 2002 óta hatályban lévő jogszabályra tekintettel történő értelmezését kéri a Bíróságtól.

I – Jogi háttér

A – *A közösségi jog*

3. E jogszabály lényegében lehetővé teszi a Bundesagentur für Arbeit (szövetségi munkaügynökség, a továbbiakban: Bundesagentur) számára, hogy munkaközvetítési utalványt adjon az álláskeresőknek, amely révén azok legalább részben mentesülnek azon magán munkaközvetítő ügynökségnek fizetendő díjazás alól, amelynek szolgáltatásait állás találása céljából igénybe veszik.

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések az EK 18., EK 39., EK 49. és EK 50. cikken, valamint az EK 81., EK 85. és EK 86. cikkel összefüggésben értelmezett EK 87. cikken kívül a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet [4] 3. és 7. cikkét is érintik. Itt megelégszünk azzal, hogy a másodlagos közösségi jog e két rendelkezésére hivatkozunk.

1 – Eredeti nyelv: francia.

2 – Lásd a francia szenátus jogtudományi szolgálatának a munkanélküliek segélyezésének és elhelyezésének megszervezésének hét tagállamban való vizsgálatáról szóló 2004. januári dokumentumát (jogalkotási összehasonlító tanulmány), amely a világhálón a http://www.senat.fr/lc/lc130/lc1300.html címen érhető el.

3 – Lásd a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek a magán-munkaközvetítő ügynökségekről szóló 1997. június 19-i 181. sz. egyezményét és 188. sz. ajánlását a világhálón a http://www.ilo.org/ilolex/french/convdisp1.htm, illetve a http://www.ilo.org/ilolex/french/recdisp1.htm címen.

4 – HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.

5. A 1612/68 rendelet 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E rendelet értelmében egy tagállam törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései vagy közigazgatási gyakorlata nem alkalmazható:

– ha korlátozza az állásajánlatokat és az állásra benyújtott pályázatokat, vagy a külföldi állampolgárok jogát arra, hogy munkát vállaljanak és végezzenek, illetve ha olyan feltételeket szab, amelyek a saját állampolgárok tekintetében nem alkalmazhatóak; vagy

– ha korlátozza az állásajánlatokat és az állásra benyújtott pályázatokat, vagy a külföldi állampolgárok jogát arra, hogy munkát vállaljanak és végezzenek, illetve ha olyan feltételeket szab, amelyek a saját állampolgárok tekintetében nem alkalmazhatóak; vagy ha annak ellenére, hogy állampolgárságtól függetlenül alkalmazandó, kizárólagos vagy fő célja, illetve hatása a többi tagállam állampolgárainak távoltartása a betölthető munkahelytől.

[...]"

6. Ugyanezen rendelet 7. cikke a következőképpen hangzik:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[...]"

B – *A nemzeti szabályozás*

7. A német társadalombiztosítási – foglalkoztatás-támogatási törvénykönyv (Sozialgesetzbuch – Arbeitsförderung [5]) III. könyvének 296. §-a, amelynek címe „Munkaközvetítési szerződés a közvetítő és az álláskereső között" az (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy a szerződést, amelyben a közvetítő arra kötelezi magát, hogy az álláskereső számára állást keres, írásba kell foglalni, és abban fel kell tüntetni különösen a szóban forgó közvetítő díjazását.

5 – BGBl. 1997 I., 594. o., a továbbiakban: SGB III.

8. Az SGB III. 296. §-ának (2) bekezdése szerint kizárólag az álláskeresőnek kell megfizetnie a közvetítőnek járó díjat, amennyiben ez utóbbi közreműködése révén munkaszerződés jön létre.

9. Ezenkívül a 296. § (4) bekezdése előírja, hogy miután a munkaközvetítési utalványt bemutatták a közvetítőnek, a díjazás mindaddig nem válik esedékessé, amíg a Bundesagentur az SGB III. könyvének 421g. §-ának megfelelően nem fizetett. [6]

10. Ez utóbbi § – amelynek címe „Munkaközvetítési utalvány" – az (1) bekezdésének első mondatában előírja, hogy munkaközvetítési utalványra azok a munkavállalók jogosultak, akik a munkanélküliségükre tekintettel szociális juttatásban vagy szociális segélyben részesülnek, és akiket három hónapos munkanélküliség után még nem közvetítettek ki, vagy akik olyan állást töltenek be, amely a hatodik fejezet hatodik része szerint munkahelyteremtési vagy szerkezetátalakítási intézkedés címén támogatásban részesült. [7] Az SGB III. könyve 421g. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján a munkaközvetítési utalvány kiállításával a Bundesagentur kötelezettséget vállal arra, hogy az alábbi rendelkezéseknek megfelelően megfizeti azon közvetítő megbízási díját, akihez a munkavállaló fordult, és aki a munkavállaló számára olyan társadalombiztosítási-járulék-köteles állást szerez, amelyben legalább heti tizenöt óra a munkaidő.

11. Az SGB III. könyve 421g. §-ának (2) bekezdése szerint a munkaközvetítési utalványt 1500, 2000 és 2500 eurós összegben állítják ki a munka nélkül töltött időszak hossza alapján. A közvetítő díjazásából 1000 eurót a munkaviszony megkezdésekor fizetnek, a fennmaradó összeget pedig hathavi alkalmazás után rendezik, az összegeket pedig közvetlenül a közvetítőnek utalják.

12. A társadalombiztosítási törvénykönyv – a társadalombiztosítás közös rendelkezései IV. könyve (Sozialgesetzbuch – Gemeinsame Vorschriften für die Sozialversicherung, a továbbiakban: SGB IV.) 1. §-ának értelmében:

„[...] A jelen könyv rendelkezései a negyedik rész első és második címe valamint az ötödik rész kivételével a foglalkoztatás elősegítésére is vonatkoznak. [...]"

6 – A német kormány az írásbeli észrevételeinek 11. pontjában megmagyarázza e rendelkezés értelmét, kifejtve, hogy ebből következően a munkaközvetítési utalvány csak részbeni kifizetésre jogosít, és az álláskereső kötelezett marad a munkaközvetítési szerződésből eredő díjazás megfizetése tekintetében. Azt is kifejti, hogy a munkaközvetítési utalvány bemutatásának hatálya – az említett rendelkezés értelmében – az álláskereső által a közvetítőnek fizetendő díjazás fizetési határideje megindulását váltja ki.

7 – Pontosítani kell, hogy a munkaközvetítési utalványról szóló jogszabályt 2002-ben próbaképpen vezették be a német jogba. Előírták, hogy az említett jogszabályt – amely 2006. december 31-ig érvényes – értékelni kell, az esetleges meghosszabbításáról való döntés céljából.

13. Egyébként az SGB IV. 3. §-a előírja:

„A biztosítási kötelezettségre és a biztosítási jogra vonatkozó rendelkezések alkalmazandóak:

(1) amennyiben azok munkaviszonyt vagy önálló vállalkozói tevékenységet feltételeznek, az e tevékenységek valamelyikét végző valamennyi személyre a jelen törvénykönyv hatálya alá tartozó területen,

[...]"

14. Végül a társadalombiztosítási törvénykönyv – általános része (Sozialgesetzbuch-Allgemeiner Teil, a továbbiakban: SGB I.) I. könyvének 30. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A jelen törvénykönyv rendelkezései minden olyan személyre vonatkoznak, akinek a lakóhelye vagy a szokásos tartózkodási helye a törvénykönyv hatálya alá tartozó területen helyezkedik el.

(2) E rendelkezéseket a nemzetek feletti és nemzetközi jog rendelkezéseinek sérelme nélkül kell alkalmazni.

[...]"

II – A tényállás és az alapeljárás

15. Az ITC Innovative Technology Center GmbH (a továbbiakban: ITC) munkaerő-közvetítéssel foglalkozik. 2003. augusztus 27-én az ITC közvetítési szerződést kötött Darius Halacz-cal. E szerződésben az ITC arra vállalt kötelezettséget, hogy ez utóbbit társadalombiztosításijárulék-köteles munkaviszonyhoz segíti, és elvégez minden, az elhelyezkedés megvalósulásához szükséges szolgáltatást.

16. D. Halacz bemutatta az ITC-nek a közvetítési utalványt, amelyet a Bundesagentur állított ki a számára. A 2003. október 15-ig érvényes, 1500 euró összegű utalványon szerepelt, hogy az álláskereső egy vagy több általa választott közvetítőt vehet igénybe, és az utalványon meghatározott összeget a számára állást szerző közvetítőnek fizetik ki. A munkaviszony kezdetekor 1000 euróig terjedő összeget fizetnek ki, a fennmaradó összeget pedig akkor, ha a munkaviszony legalább hat hónapig fennállt.

17. Az SGB III. vonatkozó rendelkezései szerint a díjat többek között azzal a feltétellel fizetik ki, hogy az állás társadalombiztosítási-járulék-köteles, a munkaidő legalább heti

tizenöt óra és a szerződéses foglalkoztatás időtartama legalább három hónap, a közvetítővel írásban munkaközvetítési szerződést kössenek, és ez utóbbi e szerződés értelmében díjazást követelhet a munkaközvetítés címén.

18. 2003. szeptember 3-án az ITC közvetítésével D. Halacz határozott idejű munkaszerződést kötött egy hollandiai székhelyű társasággal a 2003. szeptember 4-től 2004. március 4-ig tartó időszakra. Ez a munkáltató megerősítette, hogy társadalombiztosítási-járulék-köteles foglalkoztatási viszonyról van szó, és a munkaidő hossza hetenként legalább tizenöt óra.

19. A 2003. szeptember 15-i levéllel az ITC kérte a Bundesagenturtól első részletként 1000 euro kifizetését az egyidejűleg bemutatott közvetítési utalványnak megfelelően. [8]

20. A Bundesagentur ezt a kérelmet a 2003. október 2-i közigazgatási határozatával elutasította, azzal az indokkal, hogy D. Halacznak nem német területen társadalombiztosítási-járulék-köteles állást közvetítettek ki.

21. 2003. október 16-án az ITC panaszt nyújtott be e határozat ellen. A Bundesagentur a 2003. október 27-i határozatával elutasította a panaszt, azzal az indokkal, hogy a „kötelező társadalombiztosítás" fogalmát az SGB IV. 1., 2. és 3. §-a határozza meg, amely rendelkezések az SGB III-ra is vonatkoznak. A kötelező társadalombiztosításra vonatkozó rendelkezések így az SGB hatálya alá tartozó területen, azaz német területen vonatkoznak minden munkaviszonyban álló személyre.

22. 2003. november 14-én az ITC keresetet indított a Sozialgericht Berlin (berlini szociális bíróság) (Németország) előtt a Bundesagentur 2003. október 2-i határozata ellen – amely határozatot a 2003. október 27-én hozott határozat megerősített – egyrészt annak megsemmisítése iránt, másrészt azért, hogy e szervezetet az ITC számára a közvetítési díjazásnak megfelelő 1000 euró megfizetésére kötelezze.

III – Az előzetes döntéshozatalra utalás

23. A Sozialgericht Berlin szerint helyt kellene adni az előtte indított keresetnek,

8 – Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, hogy D. Halacz és a munkaadója közötti munkaviszony 2003 novemberében ért véget. Mivel ez a kapcsolat hat hónapnál rövidebb ideig tartott, az ITC által a Bundesagenturtól követelhető díjazás összege mindenképpen 1000 eurós összegig korlátozott.

ha az SGB III. 421g. §-a (1) bekezdése második mondatát a közösségi joggal ellentétesnek kellene tekinteni, amennyiben e rendelkezés azt jelenti, hogy a közvetítési díjnak a munkavállaló által megkeresett közvetítő számára történő kifizetése azon feltétel függvénye, hogy az állás német területen társadalombiztosítási járulék-köteles legyen.

24. E tekintetben kifejti, hogy kizárólag a német jog alkalmazásában – azaz az SGB IV. 1. és 3. §-a, valamint az SGB I.-nek az SGB III: 421g. §-ának (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 30. §-a értelmében „társadalombiztosítási járulék-köteles állás" alatt kizárólag az SGB hatálya alá tartozó területen, vagyis a német területen végzett ilyen típusú munkát kell érteni.

25. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az így értelmezett nemzeti jog sérti a közösségi jog által biztosított jogokat, különösen azért, mert a nemzeti jognak az SGB e §-ai megfogalmazásából következő koncepciója magában foglalja, hogy a nem német területen elhelyezkedő munkavállaló nem mentesíthető az általa megkeresett közvetítő díjazása megfizetésének kötelezettsége alól, miközben a nemzeti területen való elhelyezkedéskor mentesül. Sőt, e koncepcióból adódóan a Németországban letelepedett közvetítőket közvetve akadályozzák abban, hogy a munkaközvetítői tevékenységüket külföldre is kiterjesszék, ezzel párhuzamosan a külföldi közvetítőket közvetve akadályozzák abban, hogy a német munkanélkülieket külföldre közvetítsék ki.

26. A kérdést előterjesztő bíróság azt is jelzi, hogy lehetségesnek tartja az SGB III. 421g. §-a (1) bekezdése második mondatának a közösségi joggal összhangban álló értelmezését, amennyiben a „társadalombiztosítási járulék-köteles állás" alatt az Európai Unió más tagállamának területén végzett ilyen típusú munkát is lehet érteni.

27. A Sozialgericht Berlin, miután kétségei támadtak a közösségi jog több rendelkezésének értelmezése tekintetében, felfüggesztette az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Mennyiben sérti a személyek szabad mozgását védelmező közösségi jogi rendelkezéseket, különösen az EK-Szerződés 18. és 39. cikkét és az 1612/68/EGK rendelet 3. és 7. cikkét a SGB III. 421g. §-a (1) bekezdése második mon-

datának olyan értelmezése, amely szerint társadalombiztosítási járulék-köteles állásnak csak a SGB hatálya alá tartozó foglalkoztatás minősül?

2) a) Az első kérdés szerinti feltevésből esetleg következő jogsértés elkerülése érdekében, mennyiben lehetséges és szükséges a rendelkezés közösségi joggal összeegyeztethető értelmezése?

b) Ha nem lenne lehetséges vagy szükséges a rendelkezés európai joggal összeegyeztethető értelmezése, mennyiben sérti az SGB III. 421g. §-a (1) bekezdésének második mondata a személyek szabad mozgását védő közösségi jogi rendelkezéseket?

3) Mennyiben sérti a szolgáltatások és a verseny szabadságát védelmező közösségi jogi rendelkezéseket, különösen az EK-Szerződés 81., 85. és 86. cikkével összefüggésben értelmezett 49., 50. és 87. cikkét vagy a közösségi jog egyéb rendelkezéseit az SGB III. 421. §-a (1) bekezdése második mondatának olyan értelmezése, amely szerint társadalombiztosítási járulék-köteles állásnak csak az [SGB] hatálya alá tartozó foglalkoztatás minősül?

4) a) A harmadik kérdés szerinti feltevésből esetleg következő jogsértés elkerülése érdekében, mennyiben lehetséges és szükséges a rendelkezés közösségi joggal összeegyeztethető értelmezése?

b) Ha nem lehetséges vagy szükséges a rendelkezés közösségi joggal összeegyeztethető értelmezése, mennyiben sérti az SGB III. 421. §-a (1) bekezdésének második mondata a közösségi jogi rendelkezéseket, amennyiben nem védi a munkavállalók szabad mozgását?"

IV – Elemzés

A – *Az első és a harmadik kérdésről*

28. Az első és a harmadik kérdés együtt vizsgálható, amennyiben mindkettő arra

irányul, hogy a Bíróság döntsön arról, hogy a közösségi jogot úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az az alapügyben szereplőhöz hasonló tagállami jogszabály, amely szerint az álláskereső által a magán munkaközvetítő ügynökség számára a munkaközvetítésért a nemzeti foglalkoztatási ügynökségen keresztül fizetendő díjazás folyósításának az a feltétele, hogy az ezen magánközvetítő által közvetített állás e tagállam területén legyen társadalombiztosításijárulék-köteles.

29. E két kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság a közösségi jog több rendelkezésének az értelmezését is kéri, jelesül az EK 18., EK 39., EK 49., EK 50., valamint az EK 81., az EK 85. és az EK 86. cikkel összefüggésben az EK 87. cikkét, továbbá az 1612/68 rendelet 3. és 7. cikkének értelmezését. Meg kell határozni, hogy az alapjogvita megoldásának céljából mely rendelkezéseket kell értelmezni.

30. E célból, az elemzésünkből ki kell zárni az EK 87. cikket, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság az EK 81., EK 85. és EK 86. cikkel összefüggésben javasol értelmezni. A munkaközvetítési utalványra vonatkozó nemzeti rendelkezés véleményünk szerint nem minősíthető az EK 87. cikk értelmében vett állami támogatásnak.

31. E tekintetben emlékeztetünk arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az állami támogatásnak való minősítéshez szükséges, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdésében szereplő minden feltétel teljesüljön, [9] vagyis olyan rendelkezésnek kell lennie, amely tagállam által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan állami támogatás, amely torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, a közösségen belüli kereskedelemben.

32. Márpedig meg kell állapítani, hogy a munkaközvetítési utalványra vonatkozó nemzeti jogszabály nem jelent előnyt bizonyos vállalkozások számára, a következő okok miatt.

33. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a támogatás fogalma nemcsak a támogatáshoz, kölcsönökhöz vagy a vállalkozás tőkéjében való részesedéshez hasonló pozitív juttatásokat foglalhatja magában, hanem azokat a juttatásokat is, amelyek különböző formákban a vállalkozás költségvetésének általános terheit enyhítik, és amelyek – anélkül, hogy a szó szigorú értelmében támogatások lennének – azokkal azonos természetűek és azonos a hatásuk. [10]

9 – Lásd különösen a C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-7747. o.) 74. pontját, valamint a C-182/00. sz. és a C-217/03. sz., Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5479. o.) 84. pontját.

10 – Lásd különösen a C-126/01. sz. Gemo-ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13769. o.) 28. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 86. pontját.

34. E meghatározás szempontjából a munkaközvetítési utalványról szóló nemzeti jogszabály véleményünk szerint nem értelmezhető sem támogatásként, sem a magán munkaközvetítő ügynökségeket általában sújtó terhek megkönnyítéseként. Ez a jogszabály csak arról rendelkezik, hogy a magán munkaközvetítő ügynökségnek járó díjazás terhét a munkavállalóról a Bundesagenturra hárítja. A Bundesagentur csak a már elvégzett szolgáltatás – vagyis az álláskereső elhelyezése – ellenértékét utalja közvetlenül az említett ügynökségnek.

35. Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az EK 87. cikk (1) bekezdése alkalmazásában azt kell eldönteni, hogy egy adott jogi szabályozás keretén belül egy nemzeti intézkedés alkalmas-e arra, hogy „bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos termékek előállítását" előnyben részesítsen olyan vállalkozásokkal és termékekkel szemben, amelyek a szabályozás céljára tekintettel jogi és ténybeli szempontból azokkal összehasonlíthatóak. Amennyiben igen, az érintett intézkedés teljesíti a tagállami támogatás – a fenti cikkben meghatározott fogalmában foglalt – szelektivitásának követelményét. [11]

36. Osztom a német kormány azon álláspontját, amely szerint az SGB III. 421g. §-ában meghatározott rendszer nem szelektív jellegű. Lényegében az álláskeresőnek kiadott munkaközvetítési utalvány bármely általa választott ügynökségnek bemutatható, és az elhelyezésnek a Bundesagentur által fizetendő díja elvileg nem korlátozódik bizonyos meghatározott, magán munkaközvetítő ügynökségekre.

37. Így, mivel az a feltétel, amely szerint bizonyos vállalkozások számára előnyt kell jelentenie, ennélfogva nem teljesül, sem az EK 87. cikket nem kell értelmezni, sem pedig az EK-Szerződésnek a kérdést előterjesztő bíróság által ahhoz kapcsolt rendelkezéseit. [12]

38. Ezzel szemben a Szerződésnek egyrészről a munkavállalók szabad mozgására, és másrészről a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései az alapügy megoldása szempontjából első látásra relevánsnak tűnnek.

11 – Lásd különösen a C-172/03. sz. Heiser-ügyben 2005. március 3-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-1627. o.) 40. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 119. pontját.

12 – Amint az az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a foglalkoztatásra nyújtott állami támogatásra történő alkalmazásáról szóló, 2002. december 12-i 2204/2002/EK bizottsági rendelet (HL L 337., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 273. o.) (6) preambulumbekezdése kimondja: „egyes foglalkoztatáspolitikai intézkedések a[z EK] 87. cikk (1) bekezdése szerint nem tartoznak az állami támogatások körébe, mivel azok kedvezményezettjei [...] magánszemélyek, és nem meghatározott vállalkozások vagy meghatározott termékek".

1. A munkavállalók szabad mozgása

a) Magán munkaközvetítő ügynökségnek a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó közösségi szabályokra való hivatkozásának lehetőségéről

39. Az EK 39. cikk (1) bekezdése értelmében „[a] Közösségen belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását". Az EK 39. cikk (3) bekezdésének a) pontja kifejti, hogy ez a szabadság magában foglalja azt, hogy „tényleges állásajánlatokra jelentkezzen".

40. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a „munkavállaló" EK 39. cikk értelmében vett fogalma közösségi hatállyal rendelkezik, és nem kell megszorítóan értelmezni. „Munkavállalónak" kell tekinteni minden személyt, aki valódi és tényleges munkát végez, az olyan korlátozott tevékenységek kivételével, amelyek kizárólag csekély jelentőségűek és járulékos jellegűek. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a munkaviszony jellemzője az a körülmény, hogy valamely személy, meghatározott ideig, más javára és irányítása alatt díjazás ellenében szolgáltatást nyújt. [13]

41. A Bíróság azt is megállapította, hogy a munkavállalói minőséghez fűződő bizonyos jogok biztosítottak a migráns munkavállalók számára még akkor is, ha azok már nem állnak munkaviszonyban. [14]

42. A jelen ügyben fel kell idézni, hogy egy más tagállamban állást kereső, valamely tagállam állampolgárai az EK 39. cikk hatálya alá tartoznak, és így a fent hivatkozott rendelkezés (2) bekezdésében előírt egyenlő bánásmód jogát kell rájuk alkalmazni. Ezenkívül a Bíróság szerint egy más tagállamban állást kereső, valamely tagállam állampolgárai az EK 39. cikk hatálya alá tartoznak. [15]

43. Ezen ítélkezési gyakorlat fényében meg kell állapítani, hogy D. Halacz az EK 39. cikk személyi hatálya alá tartozik egyrészről, mert álláskeresőként a Bundesagentur munkaközvetítési utalványával rendelkezett, másrészről, mert a 2003 szeptemberétől novemberéig terjedő időszakra kötött munkaszerződés értelmében munkavállaló volt.

44. A német kormány ezt nem vitatja, azonban arra hivatkozik, hogy magán munkaközvetítő ügynökség a Bundesagenturral szembeni nemzeti jogvita keretében nem hivatkozhat az EK 39. cikkből eredő jogokra, amennyiben ez az ügynökség nem tartozik a szóban forgó cikk személyi hatálya alá. E

13 – Lásd például a C-10/05. sz., Mattern és Cikotic ügyben 2006. március 30-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-3145. o.) 18. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

14 – Lásd különösen a C-138/02. sz. Collins-ügyben 2004. március 23-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-2703. o.) 27. pontját.

15 – A C-258/04. sz. Ioannidis-ügyben 2005. szeptember 15-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-8275. o.) 21. pontja.

véleményének alátámasztására a Job Centre ügyben 1997. december 11-én hozott ítéletre [16] (ún. „Job Centre II"-ügyben hozott ítélet) hivatkozik, amelyben a Bíróság azért nem vizsgálta az EK-Szerződés 48. cikkét (jelenleg, módosítást követően EK 39. cikk), mert ebben az ügyben az alapügy felperese munkaközvetítő ügynökségként a munkavállalók szabad mozgására hivatkozott.

45. Nem osztom a német kormány álláspontját.

46. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság a fent hivatkozott „Job Centre II"-ügyben hozott ítéletében milyen körülmények között ítélte úgy, hogy nem kell értelmezni a Szerződésnek a munkavállalók szabad mozgásáról szóló rendelkezéseit.

47. Ebben az ügyben a Corte d'appello di Milano (Olaszország) lényegében azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a Szerződésnek a munkavállalók szabad mozgására, a szabad szolgáltatásnyújtásra és a versenyre vonatkozó rendelkezéseivel ellentétes-e az a nemzeti rendelkezés, amely megtilt minden olyan tevékenységet, amely közvetítésre, illetőleg az állások kereslete és kínálata közé helyezkedésre irányul, kivéve ha azt munkaerő-közvetítéssel foglalkozó közintézmény végzi.

16 – A C-55/96. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 1997., I-7119. o.).

48. Az alapügyben folytatott eljárásban az éppen alapítás alatt álló, milánói (Olaszország) székhelyű Job Centre coop. arl, korlátolt felelősségű szövetkezet jogot formált arra, hogy közvetítői tevékenységet folytasson az olasz és a közösségi munkaerő-piacon, valamint ideiglenes munkára szóló kereslet és kínálat között.

49. E megállapításból következően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy „amennyiben a kérdések a munkavállalók szabad mozgásáról szóló rendelkezésekre vonatkoznak, elegendő annak megállapítása, hogy a Szerződés 48. cikkének alkalmazandósága nem következik abból a tényből, hogy a munkavállalók az alapító tagok között vannak a társaság megalapításától és tevékenysége megkezdésétől, azaz önálló jogi személyiségének megszerzésétől fogva". Szerinte „ebből következik, hogy a munkavállalók szabad mozgásáról szóló rendelkezések az alapügy szempontjából nem relevánsak" [17].

50. A fenti ügyben 1997. május 15-én előterjesztett indítványában Elmer főtanácsnok kifejtette, hogy nem merült fel olyan adat, amely alapján arra lehetne gondolni, hogy „a Job Centre például jogutódlás vagy képviselet útján hivatkozhat egy munkaválla-

17 – Ezzel szemben a Bíróság elfogadta az EK-Szerződés 86. és 90. cikkének (jelenleg EK 82. és EK 86. cikk) értelmezését, amennyiben az arra hivatkozó kérdések az állami munkaközvetítő irodáknak megadott kizárólagos jogok terjedelmének problémájával foglalkozik, és ebből következően minden közvetítői, illetve magántársaságok által az álláskínálat és -kereslet közé helyezkedési tevékenység büntető- illetve közigazgatási jogi szankciókkal fenyegetett tilalmával.

lónak esetlegesen megadott jogokra, amennyiben az elhelyezkedés megtörtént" [18].

51. Ezen előzetes döntéshozatalra irányuló eljárás háttere több tekintetben különbözik a fent hivatkozott „Job Centre II"-ügyben hozott ítéletétől.

52. Először is az ITC az alapügyben nem kérte a munkaközvetítői tevékenység végzésének jogát. A német jog egyetlen szabálya sem tiltja meg lényegében azt, hogy az álláskínálat és -kereslet között közvetítői szerepet játsszék.

53. Másodszor hangsúlyozni kell, hogy a munkaközvetítési utalvány egyik jellegzetessége az, hogy háromoldalú kapcsolat keretébe illeszkedik, amely a Bundesagenturt, az álláskeresőt és a magán munkaközvetítő ügynökséget foglalja magában.

54. Így a Bundesagentur az SGB III. 421g. §-ának (1) bekezdésében szereplő feltételek alapján munkaközvetítési utalványt ad az álláskeresőnek. E munkaközvetítési utalvány kiállítása révén a Bundesagentur kötelezettséget vállal arra, hogy bizonyos korlátok között átvállalja az álláskereső érdekében eljáró azon magán munkaközvetítő ügynökség díjazásának megfizetését, amely a közvetítési szerződés alapján állást talál az álláskeresőnek.

55. Amint a munkaközvetítési tevékenység végén az álláskereső és a munkaadó között munkaszerződés jön létre, a magán munkaközvetítő ügynökségnek joga lesz a díjazásának követelésére. Amennyiben a munkaközvetítési utalványt az álláskereső bemutatta ennek az ügynökségnek, a Bundesagentur köteles kifizetni a díjazást.

56. Az eljárás e szakaszában a magán munkaközvetítő ügynökség tehát a díjazáshoz való jogára hivatkozik a Bundesagenturral szemben, amelyre az álláskereső számára adott munkaközvetítési utalvány révén jogosult. A német jogalkotó által így megalkotott eljárási rendszer következménye, hogy nem közvetlenül az álláskereső követeli a Bundesagenturtól az ügynökségnek járó díjazás megfizetésének átvállalását. A magán munkaközvetítő ügynökségnek kell kérnie a Bundesagenturtól a neki járó összeget.

57. Ha ez utóbbi visszautasítja a munkaközvetítési utalványon szereplő összeg megfizetését, a magán munkaközvetítő ügynökség

18 – Az indítvány 18. pontja.

van abban a helyzetben, hogy adott esetben érvényesítse a közösségi jogból származó jogokat.

58. Harmadszor úgy vélem, hogy mivel a közvetítési szerződés közvetítői szerepet ad számára, a magán munkaközvetítő ügynökség az álláskeresőt képviseli, így hivatkoznia kell tudni azon jogokra, amelyeket a közösségi jog ez utóbbi számára megad.

59. Úgy tűnik, hogy a Clean Car Autoservice ügyben hozott ítélet [19] megerősíti azt a gondolatot, amely szerint egy magán munkaközvetítő ügynökségnek hivatkoznia kell tudnia a közösségi jog értelmében meglévő, a munkavállalók érdekeit képviselő jogokra.

60. Ebben az ügyben különösen annak megállapítását kérték a Bíróságtól, hogy a munkavállalók szabad mozgása tekintetében hivatkozhat-e az egyenlő bánásmód szabályára egy munkaadó annak érdekében, hogy a székhelye szerinti tagállamban másik tagállamból származó munkavállalókat foglalkoztasson.

61. Az említett ügyben 1997. december 4-én előterjesztett indítványában Fennelly főtanácsnok azt javasolta a bíróságnak, hogy erre a kérdésre igennel feleljen. Kifejtette, hogy a Bíróság azon ítéletei, amelyek a „munkavállaló" fogalmát meghatározzák „sem kifejezetten, sem beleértve nem tartalmazzák, illetve nem zárják ki a közösségi jognak a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezései alkalmazásának kiterjesztését azokra, akik nem munkavállalók, azonban ilyen jogállású személlyel állnak jogi kapcsolatban". Véleménye szerint „a vonatkozó jogszabályok szövegéből nem lehet ilyen vélelemre következtetni" [20]. Hozzáfűzte továbbá, hogy „azt a tényt is figyelembe kell venni, hogy miközben a munkavállalók szabad mozgása részben megfogalmazható a munkavállalók személyes jogai alapján, és megerősíti az a törekvésük, hogy e jogokat biztosítsák a maguk számára, végső soron a Szerződés 3. cikke c) pontjában meghatározott közösségi érdekként szolgál: belső piac, amelyet a személyek tagállamok közötti szabad mozgását gátló akadályok eltörlése jellemez" [21].

62. Úgy tűnik, hogy a Bíróság érzékenynek mutatkozott a Fenelly főtanácsnok által kifejtett különböző érvekre.

19 – A C-350/96. sz. ügyben 1998. május 7-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-2521. o.).

20 – Az indítvány 19. pontja.

21 – Az indítvány 21. pontja.

63. A Bíróság különösen megállapította, hogy „a[z EK 39.] cikk az (1) bekezdésében általánosan kimondja, hogy a Közösségen belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását", és ez a mozgásszabadság „közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okok alapján indokolt korlátozásokra figyelemmel, a munkavállalók szabad mozgása jogot biztosít a munkavállalónak arra, hogy tényleges állásajánlatokra jelentkezzék, e célból a tagállamok területén szabadon mozogjon, munkavállalás céljából valamely tagállamban tartózkodjék az adott tagállam állampolgárainak foglalkoztatására vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően" [22].

64. A Bíróság szerint „ezek a jogot vitathatatlanul léteznek a közvetlenül érintett személyek, a munkavállalók érdekében, a*[z EK 39.] cikk szövegében pedig semmi nem utal arra, hogy arra mások,* különösen a munkaadók, *ne hivatkozhatnának*" [23].

65. Úgy vélem, hogy a Bíróságnak ugyanezen érvelést kellene követnie, amikor egy álláskeresővel közvetítői szerződést kötött magán munkaközvetítő ügynökségről van szó. Másképpen fogalmazva, véleményem szerint a Bíróságnak lehetővé kellene tennie az ilyen ügynökségek számára, hogy az EK 39. cikk értelmében a munkavállalókat megillető jogokra hivatkozzanak.

66. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróságtól az EK 18. cikk értelmezését is kéri, itt meg kell jegyezni, hogy a Bíróság szerint ez a cikk – amely általános módon kimondja, hogy minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz – különös kifejezésre jut az EK 39. cikkben a munkavállalók szabad mozgása tekintetében. Márpedig – amint azt már kifejtettem –, ha az alapügy e rendelkezés hatálya alá tartozik, a Bíróságnak nem kell nyilatkoznia az EK 18. cikk értelmezésére vonatkozóan. [24]

67. Egyébként a 1612/68 rendelet 3. és 7. cikke tekintetében mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy azok kifejtik és végrehajtják az EK 39. cikkből eredő jogokat. [25] Ezután e rendelet 3. cikke tekintetében észre kell venni, hogy az ott szereplő esetek nem felelnek meg az alapügyben szereplőknek. Az említett rendelet 7. cikkében előírt, a fogadó államban a munkavállalók tekintetében meghatározott egyenlő bánásmód szabálya a foglalkoztatási és munkafeltételekre, továbbá a szociális és adókedvezményekre vonatkozóan, az alapügy megoldása szempontjából nem releváns, mivel az egy, a származás szerinti tagállam által meghozott intézkedésre vonatkozik, amelynek célja a

22 – A fent hivatkozott Clean Car Autoservice ügyben hozott ítélet 18. pontja.

23 – A fent hivatkozott Clean Car Autoservice ügyben hozott ítélet 19. cikke (kiemelés tőlem).

24 – A C-100/01. sz. Oteiza Olazabal-ügyben 2002. november 26-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-10981. o.) 26. pontja.

25 – A 3. cikk tekintetében lásd például a C-419/92. sz. Scholz ügyben 1994. február 23-án hozott ítélet (EBHT 1994., I-505. o.) 6. pontját. A 7. cikk tekintetében lásd különösen a C-205/04. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2006. február 23-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-31. o.) 3. pontját.

foglalkoztatás megkönnyítése. Következésképpen a jelen ügyben a munkavállalók szabad mozgása tárgyában egyedül az EK 39. cikk releváns.

68. Ennek kifejtése után most azt kell megvizsgálni, hogy a mi ügyünkben megvalósul-e a munkavállalók szabad mozgásának az EK 39. cikk által tiltott akadályozása.

b) A munkavállalók szabad mozgása korlátozásának fennállása

69. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésében [26] a Sozialgericht Berlin megmagyarázza, hogy a munkaközvetítési utalvány hatása alapján a Bundesagentur a munkavállaló mellé kerül az ez utóbbit terhelő díjfizetési kötelezettség tekintetében. Ebben az esetben a munkavállaló sem szabadul a magán munkaközvetítő ügynökséggel szemben fennálló kötelezettsége alól, mivel neki kell helytállnia, ha a Bundesagentur nem fizeti ki teljes mértékben a tartozását. Ez a bíróság utal arra a lehetőségre is, hogy ha a munkaviszony a hat hónap letelte előtt ér véget, és a Bundesagentur csak az 1000 eurós összeget vállalja magára, a díjazás fennmaradó részét az álláskeresőnek kell kifizetnie.

70. Egyébként az említett bíróság emlékeztet arra, hogy ha egy álláskereső teljes mértékben mentesül is a munkaközvetítés címén való díjfizetési kötelezettsége alól, ha a számára közvetített munka nemzeti területen van, és azt hat hónapon keresztül végzi – így 1500–2500 eurós szolgáltatásban részesül –, az, aki él a szabad mozgás lehetőségével, a fenti előnyt teljes mértékben elveszíti.

71. Mivel a munkavállalók szabad mozgása akadályának meglétéről van szó, az Európai Közösségek Bizottsága arra hivatkozik, hogy a Szerződés e szabadságra vonatkozó rendelkezései megtiltják a tagállamoknak azt, hogy az állampolgáraikat akadályozzák a más tagállamban való munkavállalásban. [27] Szerinte ilyen akadály közvetlenül fennáll, amennyiben – mint ebben az ügyben – egy másik tagállambeli állás elfoglalásának lehetőségét hátrányosan befolyásolják. Hozzáfűzi, hogy ha egy munkavállalónak, amennyiben másik tagállamba toborozzák, magának kell fizetnie a magánközvetítőnek járó munkaközvetítési díjat, és nem várhatja el, hogy a Bundesagentur átvállalja annak kifizetését, ez eltántoríthatja a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlásától, illetőleg attól, hogy egy másik tagállamban helyezkedjék el. [28]

26 – A francia fordítás 9. oldala.

27 – E tekintetben a Bizottság a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4921. o.) 95. és azt követő pontjaira hivatkozik.

28 – A Bizottság írásbeli észrevételeinek 14. pontja.

72. E tekintetben az ITC különösen azt állítja, hogy elképzelhető, hogy egy álláskeresőnek, aki a Németországi Szövetségi Köztársaságon kívülről kap állásajánlatot, vissza kell utasítania az ajánlatot, mert nem tudja megfizetni az állást találó magán munkaközvetítő ügynökséget. [29]

73. Azon a véleményen vagyok, hogy a munkaközvetítési utalványról szóló német jogszabály a jelenlegi formájában ténylegesen alkalmas arra, hogy a munkavállalók szabad mozgásának akadályát képezze.

74. E tekintetben ki kell emelni, hogy a Bíróság több alkalommal kimondta, hogy az EK-Szerződésnek a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezései azt célozzák, hogy a közösségi polgárok részére megkönnyítsék a Közösség egész területén belül bármilyen szakmai tevékenység gyakorlását, és azokkal ellentétes minden olyan intézkedés, amely a közösségi polgárokat hátrányosan érintheti, amennyiben egy másik tagállam területén kívánnak kereső tevékenységet folytatni. [30]

75. Ezért az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek valamely tagállam állampolgárát megakadályozzák abban, vagy visszatartják attól, hogy szabad mozgására vonatkozó jogukat gyakorolva elhagyják származási országukat, e szabadság akadályai, még abban az esetben is, ha a munkavállalók állampolgárságától függetlenül alkalmazandók. [31]

76. Mind az ITC, mind a Bizottság írásbeli észrevételeinek, továbbá a tárgyaláson tett kiegészítések tekintetében megállapítható, hogy amennyiben – mint az alapügyben – a Bundesagentur részben vagy egészben megtagadja az álláskeresőnek kiadott munkaközvetítési utalványon szereplő összeg kifizetését, végképp az előbbire hárul az általa igényelt szolgáltatást nyújtó magán munkaközvetítő ügynökségnek járó díjazás kifizetése. [32]

77. Emlékeztetünk arra, hogy a német jogrendben az a felfogás érvényesül, amely szerint az álláskereső elhelyezése címén a magán munkaközvetítő ügynökségnek járó díjazás Bundesagentur által történő kifizetésének az a feltétele, hogy a közvetített munka német területen legyen társadalombiztosítási-járulék-köteles. Ebből következik, hogy amennyiben az állás egy másik tagállam területén van, az álláskereső nem mentesül

29 – Az ITC által benyújtott írásbeli észrevételek francia fordításának 3. oldala.

30 – A C-109/04. sz. Kranemann-ügyben 2005. március 17-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2421. o.) 25. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

31 – A fent hivatkozott Kranemann-ügyben hozott ítélet 26. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

32 – Úgy tűnik, hogy D. Halacz sajátságos esetében a munkaközvetítési szerződés bizonyos rendelkezései kizárják, hogy a munkaközvetítés címén az ITC-nek járó díjazást neki kelljen kifizetnie. Azonban, amint azt az ITC képviselője a tárgyaláson kifejtette, nem kizárt, hogy a német polgári jog értelmében – az alapügyben majd kiderülő probléma alapján – a német bíróság előtt eljárást indítanak D. Halacz ellen a díjazás kifizetése érdekében.

a díjfizetési kötelezettsége alól. Véleményünk szerint ez a felfogás alkalmas arra, hogy eltántorítson egy másik tagállamban lévő állás elfogadásától. Így az EK 39. cikk (3) bekezdésének a) pontja tekintetében akadályt jelent az álláskereső szempontjából abban, hogy „tényleges állásajánlatokra jelentkezzen".

78. Most azt kell megvizsgálni, hogy a munkavállalók szabad mozgásának ez az akadálya kellően igazolható-e.

c) A munkavállalók szabad mozgása korlátozásának igazolása

79. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésében [33] a Sozialgericht Berlin a német jogszabályok célja alapján úgy tekinti, hogy egyrészről a német társadalombiztosítás csak a nemzeti szinten befizetett járulékoknak köszönhetően képes működni, és másrészről a nemzeti területen való foglalkoztatás támogatásának célja a német munkaerőpiac védelme a szakképzett munkavállalók elvesztése ellen, így annak teljesítményének megőrzése. E bíróság szerint a munkavállalók szabad mozgásának a német jogszabályok által történő megsértése nem tekinthető e két céllal arányban állónak.

33 – A francia fordítás 13. és 14. oldala.

80. E tekintetben arra hivatkozik, hogy a németországi munkanélküliség magas szintjét figyelembe véve nem állítható fel okozati összefüggés a járulékok e tagállamban való elvesztése, és az álláskeresők más tagállamban való foglalkoztatása között. Különösen statisztikai szempontból, és a tömeges munkanélküliség összefüggésében valószínűleg lehetetlen volna annak bizonyítása, hogy egy németországi állás azért marad betöltetlen, mert az álláskeresőt egy másik tagállamba közvetítették ki.

81. A kérdést előterjesztő bíróság véleménye – a német munkaerőpiac szerkezetének a szakképzett munkaerő elvesztéséből eredő negatív változásának problémája – hasonló gondolatmenetet vet fel. Figyelembe véve a németországi magas munkanélküliségi rátát, jelenleg nem észlelhető ilyen veszély, tekintettel különösen a munkaközvetítési utalványokról szóló rendelkezések ideiglenes jellegére.

82. A Bizottság osztja a kérdést előterjesztő bíróság álláspontját. Szintén kétli az okozati összefüggés meglétét a németországi társadalombiztosítási járulékok elvesztése, és az álláskeresők más tagállamban történő foglalkoztatása között. Szerinte a német társadalombiztosítási rendszer egyensúlya nincs veszélyben. A társadalombiztosítási járulékok esetleges veszteségei lényegében minimálisak. Ezenkívül a társadalombiztosítási szolgáltatások tekintetében megtakarítások tör-

ténnek, ha a foglalkoztatott személyt nem álláskeresőként tartják nyilván, és a származás szerinti tagállamnak nem kell fizetnie részére munkanélküli segélyt.

83. A szakképzett munkaerő elvesztésének megelőzése tekintetében a Bizottság mindenekelőtt kifejti, hogy a munkavállalók kivándorlása megakadályozásának így megfogalmazott célja nem képez olyan közérdeken alapuló kényszerítő indokot, amely igazolhatná a munkavállalók szabad mozgásának akadályozását.

84. Ha az ilyen célt közérdeken alapuló kényszerítő indoknak is kell tekinteni, a Bizottság úgy véli, hogy a magas munkanélküliségi ráta figyelembevételével ez a félelem csak nagyon kevés ágazatban igazolódhat. Azt is figyelembe kell venni, hogy a munkaközvetítési utalványt csak akkor állítják ki, ha az álláskeresőt három hónap alatt nem sikerült elhelyezni. Ennélfogva csak azok kaphatnak munkaközvetítési utalványt, akik a munkaerőpiacon nem keresettek, mivel a készségeikre nincs igény. Az olyan nemzeti rendelkezés, amely rendszeresen akadályozza a más tagállamban való elhelyezést, túllép azon – és ennélfogva aránytalan –, ami a szakképzett munkaerő elvesztése megelőzésének céljához szükséges.

85. A német kormány a maga részéről arra hivatkozik, hogy – bár az Amszterdami Szerződéssel a foglalkoztatásról szóló külön cím került az Európai Közösséget létrehozó szerződésbe, és noha a foglalkoztatás előmozdítása a tagállamok közös érdekű kérdését jelenti – ez az előmozdítás tagállami hatáskörben marad, és minden tagállam a maga számára megfelelő foglalkoztatáspolitikát folytathat. [34]

86. Kifejti egyébként, hogy az SGB III. 421g §-ával bevezetett munkaközvetítési utalvány e foglalkoztatáspolitika új eszközét jelenti, amelyet a 2006. december 31-ig tartó időtartamra, próbaképpen léptettek hatályba. Amikor a munkaerő-közvetítési piacot megnyitották a magánügynökségek előtt, ezen új eszköz kipróbálásának célja az álláskeresők elhelyezkedése hatékonyságának javítása, valamint a németországi munkanélküliség csökkentése lett. Így tehát közérdeken alapuló kényszerítő indokról van szó.

87. A német kormány szerint a tagállamok a foglalkoztatáspolitikájuk keretében új eszközöket próbálhatnak ki. Ez magában foglalhat a nemzeti területre korlátozódó, ilyen típusú eszközt. Véleménye szerint objektíven indokolt az olyan támogatási intézkedések nemzeti munkaerőpiacra való korlátozása, ame-

34 – Ezek az igazolások szerepelnek a német kormány által a szolgáltatásnyújtás szabadságával kapcsolatban kidolgozott írásban. A tárgyalás során lezajlott vitákból azonban kiderül, hogy ezek az igazolások a munkavállalók szabad mozgása tekintetében is érvényesek.

lyek hatással lehetnek egy másik tagállam munkaerőpiacára.

88. Végül, amennyiben az SGB III. 421g. §-a előírja, hogy az álláskereső mentesül a német társadalombiztosítás által fizetett munkaközvetítési költségek alól, ebben csak azoknak kellene részesülniük, akik e rendszer finanszírozásához hozzájárulnak. A német kormány e tekintetben arra hivatkozik, hogy a munkaközvetítési utalványról szóló jogszabály célja a munkaerő elhelyezése hatékonyságának javítása, és ezzel összefüggésben az álláskeresők munka nélkül töltött idejének csökkentése. Tekintettel a Németországban betöltetlen állások magas számára, és a járulékfizetők száma növelésének szükségességére, ez a jogszabály hozzájárul a német társadalombiztosítási rendszer hosszú távú egyensúlyának biztosításához.

89. Először is, ellentétben azzal, amit a német kormány bizonyítani próbál, nem gondolom, hogy az az érv, amely szerint a munkaközvetítési utalvány a Németországi Szövetségi Köztársaság új foglalkoztatáspolitikai eszköze, önmagában igazolhatná a munkavállalók szabad mozgásának korlátozását.

90. Ugyanis, még ha a tagállamok saját foglalkoztatáspolitikájuk kidolgozásában meg is őrzik a hatáskörüket, és a Közösség az EK 125–130. cikkben meghatározott kereten belül csak összehangoló és iránymutató szerepet játszik is, a tagállamok e hatáskörüket a közösségi jog betartásával és különösen a munkavállalók szabad mozgását biztosító közösségi szabályok betartásával kötelesek gyakorolni.

91. A közösségi jog több rendelkezése – mint az EK 2. cikk és az EU 2. cikk – bizonyítja egyébként, hogy a belső határok nélküli térség létrehozása olyan eszköz, amely a közösségen belül lehetővé teszi a foglalkoztatás és a szociális védelem magas szintjének elérését. Sőt, az EK 126. cikk (2) bekezdésének értelmében a foglalkoztatás előmozdítását „közös érdekű ügynek" tekintik.

92. Azt is megjegyzem, hogy a munkaerő Közösségen belüli mobilitása biztosításának szükségességét a közösségi jogalkotó már régóta kifejtette. Így az 1612/68 rendelet (3) preambulumbekezdése a következőképpen hangzik:

„[...] a szabad mozgás a munkavállalókat és családtagjaikat megillető alapvető jog; [...] a munkaerő Közösségen belüli mozgása az egyik eszköz, amellyel biztosítják a munkavállalók élet- és munkakörülményeinek javítását és társadalmi előrelépésének lehető-

ségét, miközben elősegítik a tagállamok gazdasági igényeinek kielégítését; [...] meg kell erősíteni a tagállamok minden munkavállalójának azt a jogát, hogy a választása szerinti tevékenységet folytathassa a Közösségen belül".

93. Ezt a mobilitást 2006-ban jobban ösztönözték, mint valaha, mivel a Bizottság az évet a „Munkavállalók Mobilitásának Európai Évének" nyilvánította. A 2006–2010-es időszakra vonatkozó Szociálpolitikai Menetrend keretén belül a Bizottság kifejezte a „valódi európai munkaerőpiac" létrehozásának igényét, amely célja különösen „a meglévő közvetlen és közvetett akadályok eltörlése" [35].

94. Ezek az elemek arra a gondolatra vezetnek minket, hogy egy tagállam által a foglalkoztatáspolitikájának keretében bevezetett új eszköz nem fékezheti a munkavállalók mobilitását pusztán azzal az indokkal, hogy a foglalkoztatáspolitika nagyrészt még a tagállamok hatáskörébe tartozó területet képez.

95. Mivel most egyrészről a német társadalombiztosítási rendszer hosszú távú egyensúlya biztosítása szükségességének, másrészt a szakképzett munkaerő elvesztése megelőzésének igazolásáról van szó, emlékeztetni kell arra, hogy a munkavállalók szabad mozgását akadályozó intézkedés csak akkor megengedhető, ha a Szerződéssel összeegyeztethető legitim célt szolgál, és közérdeken alapuló kényszerítő indokok igazolják. De még ebben az esetben is szükséges volna, hogy az ilyen intézkedés alkalmazása kizárólag az elérni kívánt célkitűzés megvalósítására szorítkozzék, és ne lépjen azon túl. [36]

96. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy pusztán gazdasági természetű indokok nem képezhetnek olyan közérdeken alapuló kényszerítő okot, amely igazolhatná a Szerződés által biztosított alapszabadság korlátozását. [37] Azonban a bíróság a Kohll-ügyben [38] 1998. április 28-án hozott ítéletében elfogadta, hogy egy társadalombiztosítási rendszer pénzügyi egyensúlya súlyos sérelmének kockázata lehet közérdeken alapuló kényszerítő indok.

35 – A Szociális Menetrendről szóló 2005. február 9-i bizottsági közlemény (COM(2005) 33 végleges, 81. o.). Közösségi szinten bevezetett különleges eszközök, mint az európai foglalkoztatási hálózatok, az EURES (EUROpean Employment Services) vesznek részt az „európai munkaerőpiacok integrációjában" (lásd az 1612/68/EGK tanácsi rendelet állásajánlatok és álláspályázatok közvetítése tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2002. december 23-i 2003/8/EK bizottsági határozat [HL 2003. L 5., 16. o.] indokolásának 5. pontját. E tekintetben az EURES-hálózat feladata a tagállamok foglalkoztatási szolgálatai közötti információcsere és együttműködés fejlesztése.

36 – Lásd például a fent hivatkozott Kranemann-ügyben hozott ítélet 33. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

37 – Lásd különösen a fent hivatkozott Kranemann-ügyben hozott ítélet 34. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

38 – A C-158/96. sz. ügyben 1998. április 28-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1931. o.) 41. pontja. Lásd ezenkívül a C-368/98. sz., Vanbraekel és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5363. o.) 47. pontját, valamint a C-157/99. sz., Smits és Peerbooms ügyben hozott ítélet (EBHT 2000., I-5473. o.) 72. pontját.

97. A kérdést előterjesztő bírósághoz és a Bizottsághoz hasonlóan úgy gondolom, hogy ebben az ügyben nem bizonyították ilyen kockázat meglétét.

98. Nem vagyok ugyanis meggyőződve arról, hogy egy álláskereső más tagállamban való elhelyezése automatikusan társadalombiztosítási-járulék-veszteséghez vezetne Németországban. Egyrészről ugyanis, tekintettel az országban tapasztalható munkanélküliség magas szintjére, egy betöltetlen állást valószínűleg hamar elfoglalna egy másik álláskereső ugyanebben az országban. Másrészről a munkavállalók mobilitása nemcsak egy irányba működik. Ebből következik, hogy egy álláskereső távozását egy másik, olyan álláskereső érkezése egyenlíti ki, aki egy németországbeli tényleges állásajánlatot kíván elfogadni.

99. A németországi társadalombiztosítási-járulék-veszteség és az álláskeresők más tagállamba való elhelyezése közötti okozati összefüggés véleményem szerint nem áll fenn.

100. Ezenkívül – amint azt a Bizottság jelzi – az álláskereső más tagállamban való elhelyezése magában foglalja azt, hogy Németországban már nem kap munkanélküli segélyt. Ez az e segélyeket folyósító német rendszer számára megtakarítást jelent.

101. A szakképzett munkaerő elvesztésének megelőzésére vonatkozó igazolás tekintetében először azt kell eldönteni, hogy olyan közérdeken alapuló kényszerítő indok-e, amelyre egy tagállam hivatkozhat.

102. Azt gondolom, hogy egy tagállamnak főszabály szerint rendelkeznie kellene azzal a lehetőséggel, hogy erre az igazolásra hivatkozzék. Véleményem szerint ugyanis el kellene fogadni, hogy egy tagállamnak fűződhet jogos érdeke a munkaerő-piaci szerkezete bizonyos egyensúlyának fenntartásához.

103. Mindazonáltal, véleményem szerint ez azt is magában foglalja, hogy az említett igazolás csak akkor fogadható el, ha az a munkaerőpiac különleges, olyan szerkezeti nehézségekkel küzdő ágazatára vonatkozó intézkedéssel kapcsolatos, mint például a nem elegendő számú szakképzett munkaerő.

104. Ennélfogva az ilyen igazolás nem fogadható el olyan általános intézkedés kapcsán, mint amilyen a munkaközvetítési utalványról szóló német jogszabály, amelynek alkalma-

zása nem korlátozódik valamely meghatározott foglalkoztatási ágazatra. Ebben az ügyben ez a jogszabály – amely általános módon a német területen elhelyezkedett álláskeresők számára van fenntartva – túllép azon, ami a szakképzett munkaerő elvesztésének megelőzésére irányuló cél eléréséhez szükséges, tehát aránytalan.

105. Végül a német kormány által a tárgyaláson e tárgyban tett megjegyzésekre az a válaszom, hogy számomra nem tűnik helytállónak arra hivatkozni, amit a Bíróság a munkakereséshez kapcsolódó járulékok kapcsán úgy ítélt meg, hogy „jogszerűnek tekinthető, ha egy tagállam csak akkor ad ilyen járulékot, ha tényleges kapcsolat áll fenn az álláskereső és az adott ország munkaerőpiaca között" [39].

106. Lényegében ez az ügy nem kérdőjelezi meg az ilyen kapcsolat szükségességét, amikor egy D. Halacz-hoz hasonló álláskeresőnek munkaközvetítési utalványt adnak. Nem vitatott, hogy az ilyen álláskeresőnek – ahhoz, hogy munkaközvetítési utalványra jogosult legyen – meg kell felelnie az SGB III. 421g. §-a (1) bekezdésének első mondatában megfogalmazott feltételeknek, amelyek az álláskeresőnek a nemzeti munkaerőpiachoz kötöttségéről tanúskodnak. [40]

107. Értelmezésem szerint az álláskereső és a nemzeti munkaerőpiac közötti tényleges kapcsolat fennállásának feltételére a származás szerinti ország – tekintettel a Bíróság ezen ítélkezési gyakorlatára – nem hivatkozhat az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, ahol az ebben az országban munkát nem találó álláskereső egy másik tagállambeli tényleges állásajánlatot kíván elfogadni.

108. A fentiek kifejtéséből következik, hogy véleményünk szerint az EK 39. cikk értelmezhető úgy, hogy azzal ellentétes az az alapügyben szereplőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely szerint az álláskereső által a magán munkaközvetítő ügynökség számára a munkaközvetítésért fizetendő díjazás egy nemzeti foglalkoztatási ügynökség által történő folyósításának a nemzeti foglalkoztatási ügynökségen keresztül fizetendő díjazás

39 – A fent hivatkozott Collins-ügyben hozott ítélet 69. pontja. Lásd még ebben az értelemben a C-224/98. sz. D'Hoop-ügyben 2002. július 11-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-6191. o.) 38. pontját és a fent hivatkozott Ioannidis-ügyben hozott ítélet 30. pontját. A fent hivatkozott Collins-ügyben Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok által előterjesztett indítvány szerint az ilyen előírás „igazolható a »szociális turizmus« – amelyet olyan személyek gyakorolnak, akik azért költöznek az egyik tagállamból egy másikba, hogy nem járulékalapú ellátásban részesüljenek – elkerülése és a visszaélések megelőzése végett" (75. pont).

40 – Emlékeztetek arra, hogy e § szerint munkaközvetítési utalványra azok a munkavállalók jogosultak, akik a munkanélküliségükre tekintettel szociális juttatásban vagy szociális segélyben részesülnek, és akiket három hónapos munkanélküliség után még nem közvetítettek ki, vagy akik olyan állást töltenek be, amely munkahelyteremtési vagy szerkezetátalakítási intézkedés címén támogatásban részesült.

folyósításának az a feltétele, hogy az ezen magánközvetítő által közvetített állás e tagállam területén legyen társadalombiztosítási-járulék-köteles.

109. Elemzésem e szakaszában úgy vélem, hogy a Bíróságnak ezen előzetes döntéshozatalra való utalást a munkavállalók szabad mozgásának szempontjából kellene megvizsgálnia. Véleményem szerint ez az az alapvető szabadság, amely lényegében az alapügy középpontjában áll.

110. Láttuk, hogy a munkaközvetítési utalványról szóló német jogszabály közvetlenül az álláskeresők érdekét szolgálja. Amennyiben – a Bíróság ítélkezési gyakorlatának értelmében – a Szerződésnek a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezései jogokat biztosítanak az álláskeresők számára, akkor e szabadságra tekintettel szükséges és elégséges vizsgálni e szabályozást.

111. Bizonyos, hogy a munkaerő-közvetítési tevékenység különlegessége magában foglalja az álláskereső kettős helyzetét. A magán munkaközvetítő ügynökséggel kötött közvetítési szerződés egyik feleként a szolgáltatások egyik címzettje is.

112. Mindazonáltal a munkaközvetítési utalványról szóló német jogszabály közösségi joggal való összeegyeztethetősége szempontjából ez a minőség másodlagos szempont az EK 39. cikk értelmében vett „munkavállaló" minőséghez képest.

113. E tekintetben annak megfontolását javaslom a Bíróságnak, hogy nem szükséges az EK 49. cikket értelmezni.

114. Ha a Bíróság nem osztaná ezt a véleményt, másodlagosan azt javaslom, hogy ezen előzetes döntéshozatalra utalást elemezze a szolgáltatásnyújtás szabadsága szemszögéből.

2. A szolgáltatásnyújtás szabadsága

a) A szolgáltatásnyújtás szabadságáról szóló közösségi szabályok alkalmazhatóságáról

115. Az EK 49. cikknek az alapügy keretében való alkalmazandóságát illetően a Bizottság úgy véli, hogy a munkaerő-közvetítési tevékenység az EK 50. cikk értelmében szolgáltatást képez, és a szóban forgó helyzet külföldi vonatkozást mutat. Bizonyos, hogy a szolgál-

tatást egy németországi székhelyű társaság végezte volna az ugyanazon tagállamban lakó álláskeresőnek. Mindazonáltal maga a szolgáltatás külföldi vonatkozást mutat, mivel a Hollandiában lévő állás elfogadása csak akkor lett volna lehetséges, ha a szolgáltató ez utóbbi tagállamban tevékenykedett volna.

116. A német kormány kétségbe vonja, hogy határon átnyúló vonatkozásnak lenne tekinthető az, hogy az álláskereső munkaadója egy másik tagállamban rendelkezik székhellyel. Szerinte ilyen külföldi vonatkozás akkor állna fenn, ha az álláskereső egy másik tagállamban letelepedett magán munkaközvetítő ügynökséghez fordult volna.

117. Ezen érvek tekintetében előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság megállapította, hogy a munkaerő-közvetítési tevékenység az EK 49. és EK 50. cikk értelmében szolgáltatásnyújtásnak minősül [41].

118. Ezután – a német kormánnyal ellentétben – azon a véleményen vagyok, hogy az alapügyben szóban forgó helyzet tartalmaz megfelelő külföldi elemet.

119. E tekintetben emlékeztetünk arra, hogy a Bíróság ítélete szerint az EK 49. cikket alkalmazni kell akkor is, ha a szolgáltató és a szolgáltatások címzettje ugyanazon tagállamban letelepedett, és a szolgáltatást egy másik tagállamban teljesítik. [42]

120. Az alapügyben a több országra kiterjedő elem abban a körülményben valósul meg, hogy a munkakeresést – amely a munkaközvetítési tevékenység szerves részét képezi – magánközvetítőn keresztül végezték egy másik tagállamban. Végeredményben nem tűnik szokatlannak, hogy egy közvetítési szerződés végrehajtásának keretében a szolgáltató más tagállamban letelepedett potenciális munkaadókkal áll kapcsolatban, az elhelyezés sikere esélyének növelése érdekében.

121. Következésképpen az a tény, hogy egy közvetítési szerződés ugyanazon tagállamban letelepedett álláskereső és magán munkaközvetítő ügynökség között jött létre, véleményünk szerint nem ellentétes az EK 49. cikk alkalmazhatóságával, mivel a munkakeresés

41 – A 110/78. sz. és a 111/78. sz., Van Wesemael és társai egyesített ügyekben 1979. január 18-án hozott ítélet (EBHT 1979., 35. o.) 7. pontja.

42 – Ilyen értelemben lásd különösen a C-55/98. sz. Vestergaard-ügyben 1999. október 28-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-7641. o.) 18. pontját.

– amely a munkaközvetítés fő célját képezi – egy másik tagállamban történt. [43]

szerint az álláskereső nem mentesül a díjazás megfizetésének kötelezettsége alól, amennyiben egy másik tagállamban helyezkedik el.

b) A szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának fennállása

123. Ezzel szemben a német kormány tekintetében – az alapügy tényállására tekintettel – hipotetikus jellegű az a kérdés, hogy a külföldi munkaközvetítő ügynökségek esetében megvalósul-e a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozása.

122. A kérdést előterjesztő bíróság szerint [44] az EK 49. cikk első bekezdése értelmében a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozása lehetségesnek tűnik, amennyiben – ha az SGB III. 421g. §-ának megfelelő értelmezése a nemzeti jogszabályokon alapul – a Németországban letelepedett közvetítőket közvetve akadályozzák a munkaerő-közvetítési tevékenységük más tagállamba történő kiterjesztésében, és a külföldi közvetítőket közvetve akadályozzák abban, hogy német munkanélkülieket más tagállamba közvetítsenek ki. Ez a bíróság megjegyzi, hogy a más tagállamokban letelepedett munkaadókkal való kapcsolatuk miatt főleg a külföldi közvetítőknek kell abban a helyzetben lenniük, hogy német munkanélkülieket más tagállamban helyeznek el. E közvetítők tevékenységének gyakorlását valószínűleg még sokkal hátrányosabban érinti, ha az SGB III. 421g. §-át úgy kellene érteni, mint amely

124. A német kormány mindenképpen úgy gondolja, hogy az SGB III. 421g. §-ából eredő rendelkezés nem tartalmaz korlátozást a szabad szolgáltatásnyújtás tekintetében. Kizárja a Németországban, illetve más tagállamban letelepedett magán munkaközvetítő ügynökségek közötti közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést Ez utóbbiak lényegében a német közvetítőkkel azonos feltételek mellett végezhetik a szolgáltatásaikat. Sőt, külföldre való közvetítés esetén az SGB III. 421g. §-a nem hozza kedvezőtlenebb helyzetbe a nem Németországban letelepedett ügynökséget az ott letelepedettnél. Végezetül ez a § csak azt a pontot szabályozza, hogy sikeres munkaközvetítés esetén ki fizeti a magán munkaközvetítő ügynökséget megillető díjazást, ez pedig független annak székhelyétől.

125. Ezenkívül a német kormány arra hivatkozik, hogy ebben az ügyben a szolgáltatót nem akadályozza a letelepedés szerinti

43 – Azonban a Bíróság szerint „egy tagállami személyzeti tanácsadó társaság nem hivatkozhat az EK-Szerződés 7. és 59. cikkére (jelenleg, módosítást követően EK 12. cikk és EK 49. cikk) az ezen tagállam állampolgárainak az ugyanezen tagállambeli vállalkozásoknál való elhelyezése során" (a C-41/90. sz., Höfner és Elser ügyben 1991. április 23-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-1979. o.] 40. pontja).

44 – Az ideiglenes döntéshozatalra utaló végzés 3.2.2. pontja.

ország abban, hogy a tevékenységeit más tagállamban gyakorolja. Egy másik tagállam munkaközvetítési piacára való bejutást így az SGB III. 421g. §-a nem akadályozza.

126. A Bizottság a maga részéről arra hívja fel a figyelmet, hogy az álláskereső – aki a munkaközvetítési szolgáltatás címzettjének tekinthető – csak akkor igényelheti, hogy a magán munkaközvetítő ügynökséget megillető díjazást a Németországi Szövetségi Köztársaság átvállalja, ha e tagállamban lép munkaviszonyba. Azonban ha a szolgáltatás külföldi vonatkozást tartalmaz, és a szolgáltatás címzettje egy másik tagállamban található állást kap, a munkaközvetítés költségeit a Németországi Szövetségi Köztársaság nem fedezi. Következésképpen a szolgáltatás címzettje külföldi elhelyezkedés esetén kedvezőtlenebb helyzetbe kerülne, mivel a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozást szenvedne, amely a fent hivatkozott Vestergaard-ügyben hozott ítélethez hasonlóan kizárólag a szolgáltatásnyújtás helyén alapulna.

127. Először is leszögezem, hogy annak kérdése, hogy a német jogszabályok értelmében létezik-e akadály a nem Németországban letelepedett magán mukaközvetítési ügynökségek szolgáltatásnyújtása szabadságának tekintetében – az alapügy tényállása szempontjából, és a német kormány szerint – hipotetikus jellegű. Ebből következik, hogy a Bíróságnak véleményünk szerint nem kell értelmeznie az EK 49. cikket ebből a szempontból.

128. Másodszor meg kell vizsgálni a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásait egy Németországban letelepedett magán munkaközvetítő ügynökség esetében.

129. E tekintetben megállapítható, hogy a német jog értelmében az ilyen ügynökséget nem akadályozzák a más tagállamban végzett munkaerő-közvetítési tevékenységének gyakorlásában. Visszatarthatná-e az ügynökséget az, hogy amennyiben a vele szerződőnek egy másik tagállamban talál állást, akkor a munkaközvetítési díjat az álláskeresőnek, és nem a Bundesagenturnak kell megfizetnie?

130. Amint azt a német kormány jogosan kifejtette, az SGB III. 421g. §-a lényegében azt a pontot szabályozza, hogy *ki* fizeti a magán munkaközvetítő ügynökség számára járó díjazást sikeres elhelyezkedés esetén. Ha német területen lévő állás elfoglalásáról van szó, a munkaközvetítési utalvány lehetővé teszi, hogy a magánközvetítő díjazását legalább részben a Bundesagentur fizesse. Ezzel szemben, ha egy másik tagállamban található állás elfoglalásáról van szó, teljes mértékben az álláskeresőnek kell kifizetnie a magán munkaközvetítő ügynökséget illető díjazást. Azonban mind a két esetben ez az ügynökség jogosult a munkaközvetítési szerződésben meghatározott díjazásra. A munkaközvetítési utalványról szóló német jogszabálynak önmagában nincsen meg az a hatása, hogy

pénzügyileg kedvezőtlenebb helyzetbe hozza azon Németországban letelepedett magán munkaközvetítő ügynökségeket, amelyek a szolgáltatásaikat más tagállamokba végzik. Ezen ügynökségek esetében véleményünk szerint az ilyen jogszabály nem korlátozza a szolgáltatásnyújtás szabadságát.

gaard-ügyben hozott ítéletben [45] a Bíróság kimondta, az EK 49. cikk tiltja az ilyen eltérő bánásmódot.

c) A szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának igazolása

131. Harmadszor meg kell vizsgálni, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága az álláskereső, azaz a szolgáltatás címzettje szempontjából korlátozva van-e.

134. Amennyiben a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának igazolása céljából ebben az eljárásban felhozott indokok megegyeznek azokkal, amelyeket a munkavállalók szabad mozgásának tekintetében már megvizsgáltunk, visszautalunk ezen indítvány 79. és azt követő pontjaira.

132. A Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy ebből a szempontból a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozva van.

135. Ebből következik, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozása – amint azt korábban azonosítottam – számomra nem tűnik kellően igazoltnak.

133. Ugyanis, amennyiben a szolgáltatás címzettjének magának kell megfizetnie a magán munkaközvetítő ügynökségnek járó díjazást, ha a szolgáltatás – azaz az elhelyezés – egy másik tagállamban történik meg, miközben a németországi elhelyezéskor ezt a Bundesagentur részben vagy egészben átvállalja, a munkaközvetítési utalványról szóló német jogszabály a szolgáltatásnyújtás helyén alapuló, eltérő bánásmódot alkalmaz. Márpedig, amint azt a fent hivatkozott Vester-

136. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy az EK 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az az alapügyben szereplőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely szerint az álláskereső által a magán munkaközvetítő ügynökség számára a mun-

45 – Ezen ítélet 22. pontja. Lásd szintén a szolgáltatásnyújtás szabadsága ilyen típusú akadályáról a C-39/04. sz., Laboratoires Fournier ügyben 2005. március 10-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2057. o.) 15. és 16. pontját.

kaközvetítésért a nemzeti foglalkoztatási ügynökségen keresztül fizetendő díjazás folyósításának az a feltétele, hogy az ezen magánközvetítő által közvetített állás e tagállam területén legyen társadalombiztosítási-járulék-köteles.

B – *A 2. a) és a 4. a) kérdésről*

137. E kérdésekkel – amelyeket együttesen vizsgálunk meg – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az SGB III. 421g. §-a (1) bekezdésének második mondatát lehetséges, illetve szükséges-e a közösségi joggal összhangban értelmezni.

138. Amint azt már korábban említettem, ez a bíróság maga véli úgy, hogy lehetséges a szóban forgó nemzeti rendelkezésnek a közösségi joggal összhangban álló értelmezése abban az értelemben, hogy a „társadalombiztosítási-járulék-köteles állás" az említett rendelkezésnek megfelelően a Közösség más tagállamában lévő ilyen típusú állás. Valóban, e kifejezés általános jellege szerintünk lehetővé teszi a közösségi joggal összhangban álló értelmezését.

139. Az az elv, mely szerint a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogot a közösségi jogi normák hatékony alkalmazását lehetővé tévőként kell értelmeznie, legelőször az irányelvek alkalmazásával összefüggésben nyilvánult meg. [46]

140. A „Szerződés rendszeréhez tartozó" [47] követelményként, és amennyiben ez az EK 10. cikkben meghatározott jóhiszemű együttműködés kifejeződése, az „összhangban álló értelmezés" elve, amelynek célja a közösségi jogi normák összességére, tehát az elsődleges jogra is történő alkalmazás. [48]

141. Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak – amennyire csak lehetséges – a közösségi joggal összhangban kell értelmeznie az SGB III. 421g. §-át. [49]

46 – A Bíróság így kimondta, hogy a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogot minden lehetséges körülmények között a szóban forgó „irányelv szövegére és céljára tekintettel" kell értelmeznie: a 14/83. sz., Von Colson és Kamann ügyben 1984. április 10-én hozott ítélet (EBHT 1984., 1891. o.) 26. pontja. Lásd utóbb ilyen értelemben a C-212/04. sz., Adeneler és társai ügyben 2006. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-6057. o.) 108. pontját).

47 – A fent hivatkozott Adeneler és társai ügyben hozott ítélet 109. pontja.

48 – Lásd szemléltetésképpen a 157/86. sz., Murphy és társai ügyben 1988. február 4-én hozott ítélet (EBHT 1988., 673. o.) 11. pontját; a C-165/91. sz. Van Munster-ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-4661. o.) 34. pontját és a C-262/97. sz. Engelbrecht-ügyben 2000. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-7321. o.) 39. pontját.

49 – Arra is emlékeztetünk, hogy a Bíróság szerint, ha a nemzeti rendelkezés közösségi joggal összhangban történő értelmezése lehetetlennek tűnik, „a nemzeti bíróság köteles teljes mértékben alkalmazni a közösségi jogot, és védeni azokat a jogokat, amelyeket a közösségi jog a magánszemélyeknek megad, és szükség esetén mellőznie kell bármely [nemzeti] rendelkezés alkalmazását, amennyiben ez az ügy körülményei között a közösségi joggal ellentétes eredményre vezetne" (a fent hivatkozott Engelbrecht-ügyben hozott ítélet 40. pontja).

142. Figyelembe véve az általunk itt a Bíróságnak javasolt, a 2. a) és a 4. a) kérdésre adandó választ, a 2. a) és a 4. a) kérdéseket nem kell vizsgálni.

V – Végkövetkeztetések

143. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Sozialgericht Berlin által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

„1) Az EK 39. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az az alapügyben szereplőhöz hasonló tagállami jogszabály, amely szerint az álláskereső által a magán munkaközvetítő ügynökség számára a munkaközvetítésért a nemzeti foglalkoztatási ügynökségen keresztül fizetendő díjazás folyósításának az a feltétele, hogy az ezen magánközvetítő által közvetített állás e tagállam területén legyen társadalombiztosítási járulék-köteles.

2) A kérdést előterjesztő bíróság minden körülmények között köteles a Sozialgesetzbuch-Arbeitsförderung III. könyve 421g. §-a (1) bekezdésének második mondatát a közösségi joggal összhangban értelmezni."